

תוכן עניינים

3.....	מבוא
8.....	פרק א': תחזית לעתיד – רגע לפני נסיגת צה"ל מלבנון
8.....	א.1. תגובת חיזבאללה לנסיגה
10.....	א.2. ערב הנסיגה בישראל
12.....	א.3. חיזבאללה וצד"ל
13.....	א.3. חיזבאללה והפלסטינים
15.....	פרק ב': ישראל והחיזבאללה לאחר הנסיגה
15.....	ב.1. גורמים משפיעים
15.....	ב.1.1. סוריה
16.....	ב.1.2. אינתיפאדת אל-אקצא
17.....	ב.2. "הקו הכחול"
18.....	ב.3. חוות שבעא
19.....	ב.4. ירי נגד מטוסים
23.....	פרק ג': התעצמות החיזבאללה
23.....	ג.1. הזדיינות
24.....	ג.2. פעילות סמויה
25.....	ג.3. התעצמות פוליטית – חברתית: חיזבאללה בחיי היום יום
27.....	פרק ד': חיזבאללה ומלחמת לבנון השנייה
27.....	ד.1. ערב מלחמת לבנון – אירוע החטיפה
29.....	ד.2. ישראל והחיזבאללה בעת המלחמה
30.....	ד.3. הפסקת האש והיום שאחרי
33.....	סיכום
37.....	רשימת מקורות

מבוא

אש"ף ומנהיגו יאסר ערפאת גורשו מלבנון כתוצאה ישירה של פלישת ישראל לביירות, בעת מלחמת לבנון הראשונה, אך, לאחר מכן נשאר צה"ל בדרום לבנון על מנת להגן על צפונה של ישראל מפני אויב חדש, החיזבאללה. החיזבאללה מהווה ארגון גג שמלכד בתוכו תנועות שיעיות קיצוניות וקבוצות המחזיקות ברעיונותיו של איתולה חומני. ארגון החיזבאללה (בתרגום מילולי: מפלגת האל) הוקם בקיץ 1982, בתום מלחמת שלום הגליל (מלחמת לבנון הראשונה), בהשראה איראנית שיעית ובסיוע סורי. הארגון חרט על דגלו יעדים פוליטיים ובכדי להשיגם הוא נקט בפעולות טרור מטרתו הפוליטית העיקרית של הארגון היא להקים רפובליקה כלל איסלאמית המונהגת בידי אנשי דת. כינויה של מדינת ישראל בפי הארגון "השטן הקטן"¹.

החיזבאללה מאז הקמתו בראשית שנות השמונים של המאה העשרים חרט על דיגלו מטרה להשמיד את יריבתו, מדינת ישראל. בהצהרת העקרונות שלו, שתדירות רואים בה את מסמך ההקמה, שפורסמה ב-16 בפברואר 1985, נראית תפיסת העולם הבין אישית של החיזבאללה, שצובעת את העולם בצבעים של "שחור ולבן", דהיינו מחלקת את העולם לכוחות הרוע, כינויים של ארצות המערב ו"מפלגת האל". הם קראו לבטל את ההשפעה ההרסנית של המערב בלבנון ולהשמיד את ישראל. ישראל מזוהה עם ניסיונות ההשתלטות של המערב על העולם המוסלמי². הם טענו: "ישראל מייצגת איום נצחי ללבנון... תפקיד ההתנגדות הוא צורך לאומי כל עוד האיומים מצד ישראל ושאיפותיה של ישראל להחזיק באדמות והמים שלנו יימשכו"³ הלחימה בישראל מוגדרת במונחים קיומיים הגנתיים⁴.

הוא ניהל מאבק צבאי עיקש נגד צבא ההגנה לישראל (צה"ל) בלבנון עד נסיגתו מרצועת הביטחון במאי 2000. במסע התשה נרחב חיזבאללה השתמש בירי, הנחת מטענים, ותקיפות מוצבים כנגד מטרות בקרבת מוצבי צה"ל וצבא דרום לבנון (צד"ל) וכנגד כפרי רצועת הביטחון. באותן השנים חיזבאללה פעל

¹ Azani, Eitan. "Hezbollah's Strategy of "Walking on the Edge": Between Political Game and Political Violence." *Studies in Conflict & Terrorism*, Vol 35.11 London (2012) : 741-759. (להלן אזני - הליכה)

² ברטי בנדטה, "הלידה מחדש של החזבאללה: ניתוח המניפסט של 2009", *עדכן אסטרטגי*, כרך 12 גיליון 4, ירושלים (2010) עמ' 81-89. (להלן: בנדטה-לידה)

³ Lebanon's New Government," International Foundation for Electoral Systems, November 9, 2009. http://www.ifes.org/publication/38e87b372599cdf387c76fd022fb123/Lebanons_new_government.pdf (להלן הממשל החדש)

באורח מודיעיני מול ישראל תוך שימוש בתצפיות ובסייענים ברצועת הביטחון, בכדי לדייק את פעילותו למול יעדים בצה"ל ובצד"ל⁵.

החלטת ממשלת ישראל בעקבותיה נסוג צה"ל מדרומה של לבנון, במאי 2000, הציבה בפני החיזבאללה הלבנוני אתגר משמעותי ביותר. בד בבד, ישראל לא אופיינה עוד בעייני עצמה ובענייני העולם ככובש בדרום לבנון ועם זאת נדרשה להבטיח את הגבול הצפוני בהעדר שליטה בדרום לבנון. אחת הסיבות המשמעותיות לתמיכה הכלכלית שהחיזבאללה קיבל היא מלחמתו מול הכובש הציוני היושב על אדמת לבנון. עתה משהכובש שיפר עמדותיו לאחור, הצטננה הלגיטימציה לפעולתו של החיזבאללה. אשר כי כן, הוא נדרש לשנות את נתיב פעולתו הפוליטית-תעמולתית וההתקפית. נסיגתו של צה"ל מרצועת הביטחון בלבנון הייתה חד צדדית ולכן במערכת הביטחון הובע חשש שיישובי הצפון יהפכו להיות מטרה לפעילות טרור ומתוך שכך הידרדרות אלימה בחזית הצפונית כולה. החיזבאללה לא חדל מפעילות אלימה נגד ישראל, ועם זאת לדוגמא, במהלך המלחמה האמריקאית בעיראק שמר הארגון על פרופיל נמוך. ראשי הארגון, אמנם התנגדו למהלך האמריקאי ובמקביל הביעו עוינותם למשטרו של סדאם חוסיין, כמעט ולא נשמעו. חיזבאללה הצהיר במפורש שלא סייע לפעילות נגד הכוחות האמריקאים הפולשים בעיראק ויתרה מכך כשדווח מעיראק על לכידתם, לכאורה, של שישה לוחמי חיזבאללה בגבול סוריה-עיראק פרסם הארגון הודעה רשמית ובה הכחיש זאת נחרצות⁶.

כשנסוגה ישראל מרצועת הביטחון, ארגון החיזבאללה פרס לוחמיו חמושים באמצעי לחימה לרוחב הגבול בין ישראל ללבנון. הם הקימו מוצבי תצפית לאורכו של הגבול ועסקו במשימות של "ביטחון שוטף" מהצד הצפוני של גדר הגבול. הנסיגה אפשרה התעצמות החיזבאללה וכן אפשרה לו אוטונומיה למחצה, האחרונים חברו יחד עם סירובן של דמשק וביירות לפרוס את צבא לבנון לאורך הגבול, והפכו את החיזבאללה לדמות מפתח חשובה ואולי אף גורלית לעתיד היציבות המתוחה שהשתררה לאורך גבולה הצפוני של ישראל. מאז שצה"ל וצד"ל נסוגו מלבנון הצטייד החיזבאללה בטיילי קטיושה וברקטות לטווח ארוך – מה שרגם לחשש רב בישראל מפני כוונותיו בעתיד של הארגון השיעי. יש נטייה לייחס לחיזבאללה עצמה, המהווה איום מתמיד על ביטחונה

⁵ אמיר קוליק, "מלחמתו החשאית של חיזבאללה", **עדכן אסטרטגי**, כרך 12 (3), ירושלים (2009) עמ' 101-112. (להלן קוליק-מלחמתו)

⁶ אייל זיסר, "המעורבות האירנית בלבנון = שורשיה, מהלכה ויעדיה", **צבא ואסטרטגיה**, כרך 3 (1), ירושלים (2011) עמ' 14-3. (זיסר-מעורבות)